

УДК 371.2:378

DOI:

Наталія Шетеля, кандидат психологічних наук, доцент
заслужений працівник культури України,
директор інституту КЗВО “Ужгородський інститут культури і мистецтв”

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Формуванню ціннісно-сислової сфери й аксіологічної культури особистості сприяє її залучення до аксіологічного знання й світу цінностей. Вказане визначає наукову цікавість до практичного залучення в систему професійної підготовки аксіологічного підходу. Запропоноване авторське бачення щодо концептуальних перспектив звернення до вказаного підходу для формування професійної культури (зокрема, аксіологічної) майбутніх фахівців галузі культури і мистецтв.

У роботі обстоюється думка, що професійна підготовка майбутніх фахівців відповідного профілю повинна включати цілеспрямоване формування у них системи внутрішніх, емоційно освоєних професійних цінностей, які допоможуть їм впоратися зі складними соціокультурними проблемами під час здійснення професійної діяльності.

Ключові слова: педагогіка; професійна підготовка; аксіологія; аксіологічний підхід; фахівці у галузі культури і мистецтв.

Лім. 17.

Natalia Shetelia, Ph.D. (Psychology), Associate Professor, Honored Worker of Culture of Ukraine,
Director of the Institute, “Uzhhorod Institute of Culture and Art”

AXIOLOGICAL APPROACH TO THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PROFESSIONALS IN THE FIELD OF CULTURE AND ARTS

The formation of the value-semantic sphere and axiological culture of individual is facilitated by the involvement in axiological knowledge and the world of values. This indicates the scientific interest in the practical involvement in the system of professional training of the axiological approach. The purpose of the proposed study was to clarify the methodological potential of the axiological approach in the field of professional training of future specialists in the field of culture and arts. In the process of realization of this goal, the essence of the axiological approach and its place in modern educational discourse are determined. This work also offers the author's vision of the conceptual perspectives of the appeal to the stated approach for the formation of professional culture (in particular, axiological) of future specialists in the field of culture and arts.

Based on the analytical work, it was concluded that the axiological approach, giving the student the highest value status, focuses on creating the most favorable conditions for understanding and awareness of values and value orientation. In educational practice, the conceptual purpose of reference to the axiological approach is the introduction of the seeker of education in the world of values, to acquire the ability to reflect on the meaning of life from the standpoint of positive and creative values, promoting the development of individually meaningful values that correlate with individual and social interests. In this regard, the issue of the most effective practice of involving future specialists in methodological, theoretical and applied value (axiological) knowledge is relevant.

In the given work there is an opinion that the professional training of future specialists in the field of culture and arts should include the directional formation of a system of internal, emotionally mastered professional skills, which will help them cope with complex socio-cultural problems while pursuing professional activities.

Keywords: pedagogy; professional training; axiology; axiological approach; specialists in the field of culture and arts.

Постановка проблеми. Сучасні наукові розвідки у галузі теорії цінностей дають підстави стверджувати, що формуванню ціннісно-сислової сфери й аксіологічної культури особистості сприяє її безпосереднє залучення до аксіологічного знання й світу цінностей. Сформульовані й обґрунтовані відповідно до сучасних запитів суспільства цінності (мається на увазі ідеї гуманізму та сталого розвитку), а також розроблені процедури

імплементатії цих цінностей в освітню практику, зокрема шляхом занурення майбутніх фахівців галузі культури і мистецтв в аксіорозвивальне середовище, сприятимуть розвитку ціннісно-сислової сфери й аксіологічної культури особистості майбутніх фахівців вказаного профілю. Ця наукова позиція актуалізує аксіологічний підхід і зумовлює науковий інтерес до його методичного потенціалу в освітній діяльності, зокрема у сфері професійної

підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

На тлі значного розмаю трактувань поняття “аксіологічний підхід” методологічно правильно наголосити, що відповідний феномен нами розглядається і застосовується у нашому дослідженні в контексті освітньо-педагогічної стратегії, тобто аналізується з позиції аксіологічного підходу детермінант світоглядного типу (зокрема, ціннісних) змістовного наповнення освітнього процесу. У цьому випадку реалізація аксіологічного підходу постає як спеціально організований освітній процес, заснований на ціннісно-принципових конструктах і спрямований (за допомогою педагогічних засобів і технологій) на формування професійної культури (зокрема, аксіологічної) майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв.

Наступний важливий момент для розуміння напряму і сутності нашого дослідження є розроблення теоретичного підґрунтя застосування аксіологічного підходу у контексті освітньо-педагогічної стратегії. Нині до відповідного методологічного контенту входять напрацювання українських і зарубіжних філософів, аксіологів та педагогів, зокрема: 1) за темою осмислення цінностей і ціннісних орієнтацій як складових світогляду особистості, основи поведінки та відношення особистості до різних сфер життєдіяльності (особистої, професійної, соціально-громадської) доречно згадати наукові праці таких дослідників, як: В. Андрущенко [1], М. Барнес [15], О. Кобрій і Г. Ренчка [8], Ю. Пелех і Д. Кукла [13], М. Підлісний [14] та ін.; 2) стосовно розкриття ціннісно-культурних засад освіти та її ролі як ключового джерела цінностей (загальнолюдських, національних, громадянських, професійних, особистісних) варті уваги дослідження таких учених, як: М. Берковец [16], Т. Ловат [17], А. Мартюшева [10], Л. Оршанський і З. Бурковська [12] та ін.; 3) у питаннях практичної організації освітнього процесу з погляду ціннісного підходу цікавими для нашого дослідження є напрацювання таких науковців, як: Д. Васильєва [3], С. Вітвицька [4], В. Дем’янюк [5] та ін.

Аналіз наукових праць названих дослідників дає підставу зробити висновок про зв’язок аксіологічного підходу з гуманістичною педагогікою, адже в його межах здобувач освіти наділяється особливою ціннісною суб’єктністю в освітньому процесі, розглядається як неодмінний учасник освітньо-пізнавальних відносин. Аксіологічний підхід також визначає

спрямованість особистості на актуалізацію та створення матеріальних і духовних цінностей. Відзначимо, що вказане має принципове значення у контексті перспективи використання аксіологічного підходу в системі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв.

Мета статті – визначити методичний потенціал аксіологічного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв. Досягнення вказаної дослідницької мети пов’язане із реалізацією таких завдань: 1) розкриття сутності аксіологічного підходу та його місця у сучасному освітньому дискурсі; 2) визначення концептуальних перспектив звернення до аксіологічного підходу в процесі формування аксіологічної культури майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв. Методологічне підґрунтя дослідження визначене його теоретичним характером і передбачає застосування загальнотеоретичних і аналітичних методів наукового дослідження, що дають змогу досягти сформульованої дослідницької мети.

Виклад основного матеріалу. Основним мотивом звернення у педагогічній теорії та практиці до аксіологічного підходу є обґрунтована й емпірично перевірена наукова позиція щодо розуміння цінностей і пов’язаних з ними феноменів як вагомих чинників індивідуального та суспільного поступу, визнання об’єктивного характеру ціннісних феноменів у соціокультурному просторі, а також констатування особливої ролі освіти (зокрема, вищої) у процесі продукування та промоції духовних цінностей універсального порядку. Адже, на думку Ю. Пелеха, аксіологічний підхід стимулює до реальних суб’єкт-суб’єктних відносин, орієнтує на створення умов для розуміння й усвідомлення цінностей і ціннісних орієнтацій як важливих елементів інтелектуального, морального та творчого потенціалу особистості [13].

Аксіологічний підхід до розуміння проблем сьогодення має своїм практичним наслідком визначення принципового завдання сучасної освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв, як формування аксіологічної культури високого рівня. При цьому аксіологічна культура нами визначається як особливий спосіб соціального буття індивіда, що ґрунтується на аксіологічних знаннях і розвиненій ціннісно-смісловій сфері, супроводжується процесами ціннісної самореалізації, обраними та здійснюваними індивідом життєвими стратегіями. Крім того, аксіологічна культура виражає ціннісний аспект

активності індивіда – інтелектуальної, емоційної та практичної, і проявляється в прагненні самовдосконалення у ціннісному контексті, а також намаганні зрозуміти й адекватно діяти у векторі різних ціннісних дискурсів.

Водночас ми поділяємо позицію, що у контексті теми професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв застосування аксіологічного підходу актуальне, зважаючи на особливий статус з-поміж інших методологічних підходів, оскільки аксіологія як філософське вчення про цінності може розглядатися “як методологічна основа нової філософії освіти, оскільки має за мету введення суб’єктів освітнього процесу в світ цінностей і надання ним допомоги у виборі особистісно значущої системи ціннісних орієнтацій” [9, 137].

Функціональний зміст застосування аксіологічного підходу передбачає професійну підготовку здобувачів освіти в єдності світоглядних, професійних й особистісних характеристик, що зумовлюють розвиток індивідуально значущих ціннісних орієнтацій та формування особистісного ставлення до професійних цінностей. Практичним засобом забезпечення цієї єдності світоглядних, професійних й особистісних характеристик є освітнє розвивальне середовище, де здобувач є активним учасником освітніх подій, що сприяє формуванню власного ціннісного ставлення до різних сфер життєдіяльності (особистої, професійної, соціально-громадської тощо). Тут наша позиція суголосна з поглядами Т. Жигінас, яка розглядає аксіологічний підхід як практику залучення майбутнього фахівця до методологічних, теоретичних і прикладних ціннісних (аксіологічних) знань, а також до знань про професійні цінності, що характеризують професійне становлення та самовдосконалення особистості представника певної професії. Дослідниця наголошує, що сутність застосування аксіологічного підходу полягає у формуванні в майбутнього фахівця системи професійних і загальнолюдських цінностей як визначальних чинників ставлення особистості до світу, обраної професії і самої себе [6, 88].

Окремо варто звернути увагу на функціональне навантаження аксіологічного підходу в освітній практиці. Зокрема, О. Листопад визначає пріоритетним завданням застосування в освітній діяльності аксіологічного підходу розкриття феномену цінностей як ресурсу та сутнісних сил особистості, “її інтелектуального, морального, творчого потенціалу, що виражається в здатності вільно орієнтуватися в складних соціальних і професійних ситуаціях, вибирати та здійснювати

інноваційні процеси” і при цьому, наголошує дослідник, аксіологічний підхід інтегрує пізнавальне та практичне відношення до світу, “оскільки зміст оцінно-цільового і дієвого аспектів життєдіяльності людини визначається спрямованістю активності особистості на осмислення, визнання, актуалізацію і створення матеріальних і духовних цінностей” [9, 139].

Своєю чергою, українська дослідниця Т. Варенко, розмірковуючи про реалізацію аксіологічного підходу в системі педагогічної освіти, звертає увагу щодо її зорієнтованості на досягнення результативності в загальному та професійному розвитку особистості студента через розкриття його персонального професійно-особистісного потенціалу. Фактично йдеться про формування фундаментальних і фахових знань у поєднанні з навичками адаптуватися до мінливих обставин життя відповідно до законів краси та соціально значущих ціннісних орієнтирів [2].

Отже, зважаючи на вказані наукові позиції, реалізація аксіологічного підходу передовсім орієнтована на формування ціннісно-сміислової сфери особистості здобувача освіти, його аксіологічної культури (у загальнолюдському та професійному сенсах). Відтак застосування аксіологічного підходу сприяє інтегрованому зв’язку загальнолюдських, національних, громадянських, професійних й особистісних цінностей.

Методологічне значення для практичної реалізації аксіологічного підходу має позиція Д. Васильєвої, відповідно до якої аксіологічний підхід передбачає: “1) визнання кожного учасника освітнього процесу активним ціннісно-мотивованим суб’єктом діяльності; 2) спрямованість педагогічної діяльності на гуманістичний розвиток особистості; 3) орієнтацію процесу навчання та виховання на формування в учнів системи загальнолюдських, національних, громадянських, особистісних та інших цінностей, що визначають ставлення молодого покоління до світу, своєї діяльності та самих себе” [3, 45]. У цьому контексті, на думку А. Нікори, ціннісне спрямування системи освіти передбачає усвідомлення, засвоєння та розуміння усіма суб’єктами освітнього процесу комплексу аксіологічних знань, набуття за результатами освітнього процесу ціннісних орієнтирів і ключових життєвих компетентностей [11, 221]. Вищевказане зумовлює необхідність пошуку стратегій в освітньому дискурсі щодо подолання актуальних ціннісних проблем сьогодення, формування фахівців, здатних ефективно реалізовувати суспільні запити у галузі майбутньої професійної діяльності.

Визначальними для нашого дослідження є нарративи Л. Залізко, яка вказує, що сучасна освіта зорієнтована на розв'язання найактуальнішої проблеми: підготовки самостійної, ініціативної, відповідальної, мислячої людини, здатної взаємодіяти з іншими у ситуації, що швидко змінюється, реалізувати себе у полікультурному та багатоетнічному середовищі, шанувати загальнолюдські цінності й розуміти виклики часу [7]. Означений нарратив, безсумнівно, має бути включеним до професіограми майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв. Крім того, переконані, що професійна підготовка майбутніх фахівців відповідного профілю має передбачати цілеспрямоване формування у них системи внутрішніх, емоційно освоєних професійних цінностей, які допоможуть їм впоратися зі складними соціокультурними проблемами у процесі професійної діяльності. При цьому професійні цінності майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв нами трактуються як сукупність особистих, професійно-педагогічних і соціально-культурних цінностей, які визначають зміст і характер їхньої професійної діяльності, регулюють суб'єкт-суб'єктну взаємодію, стимулюють особистісне самовираження, впливають на ефективність та результативність професійної діяльності у галузі культури і мистецтв.

Щодо педагогічних засобів і технологій реалізації аксіологічного підходу, то до них нами віднесено ті, що відповідають низці критеріїв, як-от: 1) створення умов для осмислення цінностей та ціннісних орієнтацій як складових світогляду особистості; 2) сприяння усвідомленню особливих ролі цінностей та ціннісних феноменів для людини і суспільства; 3) забезпечення умов для емоційного переживання певних соціально-значущих цінностей та їхнього переведення на рівень конкретних ціннісних пріоритетів особистості; 4) сприяння розкриттю інтелектуального, морального, творчого, професійного потенціалу особистості здобувача освіти; 5) забезпечення реалізації суб'єкт-суб'єктного типу відносин в освітньому процесі; 6) створення умов для інтегрованих педагогічних (навчальних і виховних) впливів на здобувача освіти з метою його особистісного розвитку; 7) залучення здобувача освіти до теоретичних і прикладних аксіологічних знань; 8) орієнтованість на формування професійної (в тому числі, аксіологічної) культури. Зважаючи на вказані критерії, до педагогічних засобів реалізації аксіологічного підходу треба віднести інтерактивне й дослідницьке (евристичне) навчання, а також освітні

(“Створення ситуації успіху”, розвитку критичного мислення, проєктного навчання, створення діалогового простору та ін.) та цифрові технології.

Висновки. Позначивши зв'язок аксіологічного підходу з гуманістичною педагогікою, маємо відзначити, що вказаний підхід, наділяючи здобувача освіти найвищим ціннісним статусом, орієнтує на створення максимально сприятливих умов для розуміння й усвідомлення цінностей і ціннісних орієнтацій.

Концептуальною метою застосування аксіологічного підходу є введення здобувача освіти у світ цінностей, набуття ним здатностей до рефлексії сенсу життя з позиції позитивного емоційного стану, сприяння розвитку індивідуально значущих ціннісних орієнтацій, що корелюють як з індивідуальними, так і суспільними інтересами. У зв'язку з цим актуалізується проблема максимально ефективної практики залучення майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв до методологічних, теоретичних і прикладних аксіологічних знань. Інакше кажучи, постає проблема ретельного добору ефективних засобів реалізації аксіологічного підходу в змісті освіти та організації освітнього процесу, що сприятимуть входженню здобувача освіти у ціннісний дискурс та створюватимуть передумови для подальшої актуалізації і творення духовних і матеріальних цінностей.

Перспектива подальших наукових пошуків полягає в обґрунтуванні педагогічних технологій, що уможливають здійснення ефективних заходів імплементації гуманістичних і професійних цінностей в освітню практику з їхнім подальшим відображенням у результатах професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Ціннісна невизначеність особистості та її подолання засобами освіти. *Вища освіта України*. 2015. № 3. С. 5–13.
2. Варенко Т.К. Аксіологічний підхід та доцільність його реалізації в сучасній системі вищої педагогічної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2010. Вип. № 11 (64). С. 161–164.
3. Васильєва Д.В. Методологічні засади реалізації аксіологічного підходу до навчання математики в школі. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 2. С. 42–49.
4. Вітвицька С.С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. 2015. Вип. 10. С. 63–67.
5. Дем'янюк В.В. Професійно-ціннісна підготовка як практичний засіб формування ціннісно-сміислової сфери майбутніх фахівців. *Вісник Черкаського*

університету. Серія "Педагогічні науки". Черкаси, 2018. Випуск № 14. С. 23–28.

6. Жигінас Т.В. Аксиологічний підхід у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької роботи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2016. Вип. 5. С. 85–94.

7. Залізко Л.А. Реалізація аксиологічного аспекту на уроках історії в умовах інноваційного розвитку освіти. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/library/realizacia-aksiologichnogo-aspektu-na-urokah-istorii-v-umovah-innovacijnogo-rozvitku-osviti-168097.html> (дата звернення: 09.07.2021).

8. Кобрій О., Ренчка Г. Педагогічні умови досягнення самовизначення та самореалізації особистості. *Молодь і ринок*. 2019. № 2 (169). С. 31–35.

9. Листопад О.А. Аксиологічний і культурологічний підхід до процесу становлення творчої особистості в освіті. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2013. Вип. 110. С. 137–140.

10. Мартюшева А.О. Ціннісний компонент освіти – постмодерна критика і вихід за її межі. *Гілея*. 2013. № 72. С. 717–721.

11. Нікора А.О. Теорія аксиологічного підходу в освіті та практика його реалізації в процесі предметно-методичної підготовки майбутнього вчителя-суспільствознавця. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2015. № 1. С. 221–226.

12. Оршанський Л.В., Бурковська З.Є. Розвиток професійних цінностей майбутніх фахівців аграрного профілю: монографія. Дрогобич: РВВ ДДПУ, 2015. 204 с.

13. Пелех Ю., Кукла Д. Система цінностей майбутнього фахівця і його місце на сучасному ринку праці. Рівне: "Волинські обереги", 2019. 184 с.

14. Підлісний М.М. Проблеми аксиології та шляхи їх вирішення. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. 164 с.

15. Barnes M. What is the relevance of axiology to education? The University of Texas at Austin (2018). URL: <https://www.quora.com/What-is-the-relevance-of-axiology-to-education> (дата звернення: 11.05.2021).

16. Berkowitz Marvin W. What works in values education. *International Journal of Educational Research*. 2011. Vol. 50. Issue 3. Pp. 153–158.

17. Lovat T. What is values education all about? 2005. URL: http://www.curriculum.edu.au/verve/_resources/Terry_Lovat_VE_Newsletter.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

REFERENCES

1. Andrushchenko V. (2015). Tsinnisna nevyznachenist osobystosti ta yii podolannia zasobamy osvity [Value uncertainty of the individual and its overcoming by means of education]. *Higher education in Ukraine*, No. 3. pp. 5–13. [in Ukrainian].

2. Varenko, T.K. (2010). Aksiolohichniy pidkhd ta dotsilnist yoho realizatsii v suchasniy systemi vyshchoi pedahohichnoi osvity [Axiological approach and expediency of its implementation in the modern system of higher pedagogical education]. *Pedagogy of creative*

personality formation in higher and general education schools, Vol. 11 (64). pp. 161–164. [in Ukrainian].

3. Vasylieva, D.V. (2016). Metodolohichni zasady realizatsii aksiolohichnoho pidkhdohu do navchannia matematyky v shkoli [Methodological principles of realization of axiological approach to teaching mathematics at school]. *Ukrainian pedagogical journal*, No. 2. pp. 42–49. [in Ukrainian].

4. Vitvytska, S.S. (2015). Aksiolohichniy pidkhd do vykhovannia osobystosti maibutnoho vchytelia [Axiological approach to the education of the future teacher]. *Creative pedagogy*, No. 10. pp. 63–67. [in Ukrainian].

5. Demianiuk, V.V. (2018). Profesiino-tsinnisna pidhotovka yak praktychniy zasib formuvannia tsinnisno-smyslovoi sfery maibutnikh fakhivtsiv [Vocational training as a practical means of forming the value-semantic sphere of future specialists]. *Bulletin of Cherkasy University. Pedagogical Sciences Series*, No. 14. pp. 23–28. [in Ukrainian].

6. Zhyhinias, T.V. (2016). Aksiolohichniy pidkhd u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do prosvitnytskoi roboty [Axiological approach in preparing future music teachers for educational work]. *Spirituality of personality: methodology, theory and practice*, No. 5. pp. 85–94. [in Ukrainian].

7. Zalizko, L.A. Realizatsiia aksiolohichnoho aspektu na urokakh istorii v umovakh innovatsiinoho rozvytku osvity [Implementation of the axiological aspect in history lessons in the context of innovative educational development]. *Universal education*. Available at: <https://vseosvita.ua/library/realizacia-aksiologichnogo-aspektu-na-urokah-istorii-v-umovah-innovacijnogo-rozvitku-osviti-168097.html> (Accessed 09 July 2021). [in Ukrainian].

8. Kobrii, O. & Renchka, H. (2019). Pedahohichni umovy dosiahnennia samovyznachennia ta samorealizatsii osobystosti [Pedagogical conditions for achieving self-determination and self-realization of the individual]. *Youth and market*, No. 2 (169). pp. 31–35. [in Ukrainian].

9. Lystopad, O.A. (2013). Aksiolohichniy i kulturolohichniy pidkhd do protsesu stanovlennia tvorchoi osobystosti v osviti [Axiological and cultural approach to the process of formation of creative personality in education]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*, No. 110. pp. 137–140. [in Ukrainian].

10. Martiusheva, A.O. (2013). Tsinnisnyi komponent osvity – postmoderna krytyka i vykhid za yii mezhi [The value component of education is postmodern criticism and going beyond it]. *Gileia*, No. 72. pp. 717–721. [in Ukrainian].

11. Nikora, A.O. (2015). Teoriia aksiolohichnoho pidkhdohu v osviti ta praktyka yoho realizatsii v protsesi vedmetno-metodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia-suspilstvoznavsia [The theory of the axiological approach in education and the practice of its implementation in the process of subject-methodical training of future teachers of social sciences]. *Scientific Bulletin of the Nikolaev National University named after VO Sukhomlinsky. Pedagogical sciences*, No. 1. pp. 221–226. [in Ukrainian].

12. Orshanskyi, L.V. & Burkovska, Z.Ie. (2015).

САМООСВІТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Rozvytok profesiinykh tsinnostei maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoho profilu [Development of professional values of future agricultural professionals: monograph]. Drohobych, 204 p. [in Ukrainian].

13. Pelekh, Yu. V. & Kukla, D. (2019). Systema tsinnostei maibutnoho fakhivtsia i yoho mistse na suchasnomu rynku pratsi [The value system of the future specialist and his place in the modern labor market]. Rivne, 184 p. [in Ukrainian].

14. Pidlisnyi, M. M. (2020). Problemy aksiolohii ta shliakhy yikh vyryshennia [Problems of axiology and ways to solve them]. Dnipro, 164 p. [in Ukrainian].

15. Barnes, M. (2018). What is the relevance of axiology to education? The University of Texas at Austin. Available at: <https://www.quora.com/What-is-the-relevance-of-axiology-to-education> (Accessed 11 May.2021). [in English].

16. Berkowitz Marvin, W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, Vol. 50. Issue 3, pp. 153–158. [in English].

17. Lovat, T. (2005). What is values education all about? Available at: http://www.curriculum.edu.au/verve/_resources/Terry_Lovat_VE_Newsletter.pdf (Accessed 12 June 2020).

Стаття надійшла до редакції 19.04.2022

УДК 378.147.041:[37.011.3-051:78]

DOI:

Іван Заболотний, заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання
Навчально-наукового інституту культури і мистецтв
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

САМООСВІТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлюється самоосвіта майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. Аналізуються дослідження щодо впливу самостійної роботи студентів у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Визначено педагогічні принципи в самоосвітньому процесі майбутніх фахівців. Узагальнюючи вищевикладене, можемо стверджувати, що сучасні тенденції зумовлюють потребу в переосмисленні музичної системи освіти майбутніх фахівців загалом.

Ключові слова: самоосвіта; студентський вік; майбутні учителі музичного мистецтва; педагогічні принципи.

Лит. 6.

Ivan Zabolotnyi, Honored Art Worker of Ukraine, Professor of the Choral Conducting,
Vocals and Methods of Music Education Department,
Educational and Scientific Institute of Culture and Arts
Sumy Anton Makarenko State Pedagogical University

SELF-EDUCATION OF THE FUTURE MUSIC ART TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The article covers the self-education of future music art teachers in the process of professional training. The researches on the impact of students' independent work in the process of future music art teachers training are analyzed.

It is stated that the aspect of self-educational process involves psychological analysis of student age, which involves the following sequence of certain factors, namely: 1) motivation of future music art teachers to self-education in the process of training, which anticipates the needs of future professionals; 2) setting the goals and objectives for the future music art teachers self-educational process during their professional training, which involves the formation and improvement of their own professional parameters to increase the level of pedagogical influence on the students' feelings; 3) diagnosis of the future music art teachers' self-educational process during the professional training through self-observation, self-analysis, self-assessment, which involves obtaining results.

It is proved that the use of information and communication technologies in the future music art teachers' self-educational process creates a mechanism of personal educational space, which allows them to become subjects of independent work and professional growth. The pedagogical principles in the self-educational process of future specialists are determined, namely: 1) the principle of motivational purposefulness to the self-education of the future music art teacher in the process of professional training; 2) the principle of content; 3) the principle of reflexive evaluation.

Summarizing the above mentioned, we can make a conclusion that self-education of the future music art teachers in the process of professional training is developed in science and does not lose its relevance in modern